

Grŵp Trawsbleidiol - Deddf Aer Glân i Gymru

Cross Party Group Clean Air Act for Wales

12:15 - 13:15
08.06.2021

Cyfarfod rhithwir gan ddefnyddio Teams
Virtual meeting using Teams

Yn bresennol

Huw Irranca-Davies AS – Cadeirydd

Janet Finch-Saunders AS – Is-gadeirydd

Delyth Jewell AS – Is-gadeirydd

Mathew Norman – Asthma UK a Sefydliad Prydeinig yr Ysgyfaint (AUK-BLF) &
Awyr Iach Cymru (HAC) – Ysgrifennydd

Joseph Carter – AUK-BLF & HAC – Llefarydd

Haf Elgar – FoE – Is-gadeirydd HAC

Llyr Gruffydd AS

Jenny Rathbone AS

Yr Athro Paul Lewis

Olwen Spiller

George Watkins

Paul Willis

Paula Renzel

Heledd Fychan AS

David Bithell

Sarah Murphy AS

Jason Bale

Adam Fletcher

Robin Lewis

David Bithell

Jane Pratt

Gwenda Owen – Cycling UK

Rhodri Evans

Charlotte Morgan

Brody Anderson

Jayne Bryant AS

Robin Lewis

Rhiannon Hardiman – Living Streets

Neil Lewis

Liz Williams – Coleg Brenhinol y Seiciatryddion (RCPSych)

Ymddiheuriadau

Gemma Roberts – Sefydliad Prydeinig y Galon

Vikki Howells AS – Robin Lewis, Uwch- ymgynghorydd, yn cymryd rhan o'i swyddfa

Luke Fletcher AS

Mark Isherwood AS

Camau gweithredu yn deillio o'r cyfarfod hwn:

- 1. Cyflwyno papurau i'r Swyddfa Gyflwyno**
- 2. Anfon e-byst at Aelodau o'r Senedd at ddibenion cytuno ar ddiben y Grŵp**
- 3. Anfon cofnodion y cyfarfod blaenorol cyn y cyfarfod nesaf**
- 4. Trefnu amser a dyddiad y cyfarfod nesaf, gyda phynciau yn deillio o'r eitemau agenda sy'n cael eu trafod.**

Agenda

1. **Cadeirydd dros dro, Huw Irranca-Davies AS:** Croeso, cyflwyniadau ac ymddiheuriadau.

Acting Chair, Huw Irranca-Davies MS: Welcome, introductions and apologies.

2. **Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol - Ethol Cadeirydd, Is-gadeiryddion ac Ysgrifenyddiaeth y Grŵp Trawsbleidiol.** Gofynnwyd am enwebiadau gan yr aelodau a oedd yn bresennol.

AGM – Election of Chair, Vice Chairs and Secretariat of the CPG.
Nominations sought from members in attendance.

Enwebiadau / Current Nominations:

Cadeirydd/Chair - Huw Irranca-Davies AS

Cafodd Huw Irranca-Davies AS ei enwebu gan Janet Finch-Saunders AS, a chafodd yr enwebiad hwn ei eilio gan Delyth Jewell AS.

Ni wnaed unrhyw enwebiadau eraill.

Cafodd Huw Irranca-Davies AS ei ethol yn Gadeirydd.

Is-gadeirydd / Vice Chair – Janet Finch-Saunders AS

Cafodd Janet Finch-Saunders AS ei henwebu gan Delyth Jewell AS, a chafodd yr enwebiad hwn ei eilio gan Llyr Gruffydd AS.

Cafwyd ail enwebiad.

Is-gadeirydd / Vice Chair – Delyth Jewell AS

Cafodd Delyth Jewell AS ei henwebu gan Janet Finch-Saunders AS, a chafodd yr enwebiad hwn ei eilio gan Llyr Gruffydd AS.

Heb unrhyw enwebiadau eraill, cafodd Delyth Jewell AS a Janet Finch-Saunders AS ill dau eu hethol yn Is-gadeiryddion.

Ysgrifenyddiaeth/Secretariat – Awyr Iach Cymru – Mathew Norman
AUK-BLF Cymru

Enwebwyd Mathew Norman o Awyr Iach Cymru ac Asthma UK-Sefydliad Prydeinig yr Ysgyfaint Cymru gan Llyr ap Gruffydd.

Cafodd yr enwebiad hwn ei eilio gan Jenny Rathbone AS.

Heb unrhyw enwebiadau eraill, cafodd Mathew Norman ei ethol yn
Ysgrifennydd y grŵp.

Diolchodd Huw Irranca-Davies AS i bawb am roi eu henwau ymlaen ac
am gefnogi'r Grŵp Trawsbleidiol.

3. **Cyflwyniad gan Joseph Carter, Awyr Iach Cymru.** Y pum mlynedd nesaf:
nodau, galwadau a chynigion ar gyfer diwygio'r drefn mewn perthynas
ag aer glân.

Presentation from Joseph Carter, Healthy Air Cymru.The next five years,
aims, calls and proposals for clean air reform.

Who are we

- Healthy Air Cymru (HAC) brings together organisations that share a common vision for a cleaner and greener Wales. We want our nation to be a better place, where people have the right to breathe clean air and do not have to suffer from the harmful effects of air pollution. Saved to this PC
- We raise awareness of the impact of poor air quality on our everyday lives. We aim to shape the conversation in Wales about how we tackle these problems and influence policy decisions; to make the case for practical local solutions to reduce air pollution.

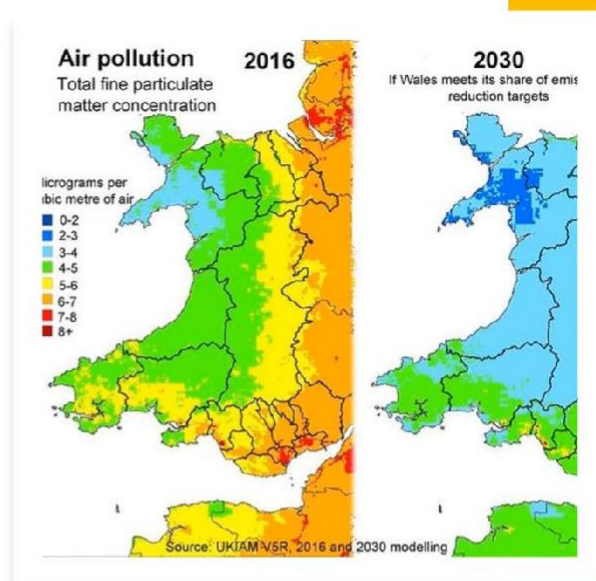
Our Mission

Create a Healthier Wales

Cleaner Greener Future

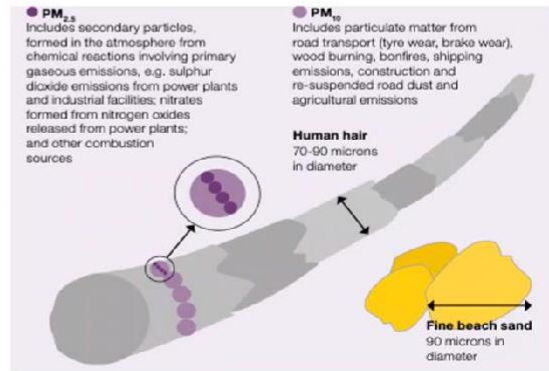
Supporting Active Travel

Creating Fairer Communities

What we are concerned about

- Particulate matter (PM_{10} and $PM_{2.5}$)
- Nitrogen dioxide (NO_2)
- Sulphur dioxide (SO_2)
- Ozone (O_3)

What are the sources of air pollution and where are people exposed?

Source DEFRA UK

Landmark ruling

- Philip Barlow, the inner south London coroner, said Ella Kissi-Debrah's death in February 2013 was caused by acute respiratory failure, severe asthma and air pollution Saved to the PC e.
- Report to prevent future deaths, recommendations:
 - PM2.5 set at higher levels than WHO recommended levels
 - Low Public Awareness
 - Adverse effects of air pollution poorly communicated

Health Impacts

- Increased rates of Childhood Asthma
- Decreased lung development & function
- Exacerbation of existing health conditions
- Heart disease
- Dementia
- Mental health
- Obesity
- Increased risk of cancer

Joseph: Mae'r effaith yn cynyddu bob blwyddyn wrth i fwy o gyflyrau gael eu heffeithio gan y sefyllfa hon.

Mae ymchwil sy'n mynd rhagddi yn tynnu sylw at effaith llygredd aer ar sawl agwedd ar gyflyrau iechyd.

6.2.3 Global burden of disease

With respect to air pollution, the Global Burden of Disease (GBD) 2010 study¹³ focused on quantification of mortality impacts from exposure to PM_{2.5} and O₃. Overall, results indicate that a total of 7 million deaths in 2010 across the world were attributable to indoor and outdoor air pollution, making air pollution one of the most important risk factors globally. Results for air pollutant impacts for the UK, expressed as both disability-adjusted life-years (DALYs) and deaths (GBD did not include morbidity), are shown in Table 2.

Table 2. GBD results for outdoor air pollution for the UK¹³

	DALYs	Deaths	%
Ambient PM pollution			
Cerebrovascular disease	71,061	5,468	20 %
COPD	27,558	1,681	8 %
Ischaemic heart disease	220,643	13,907	61 %
Lower respiratory infections	815	9	0 %
Trachea, bronchus and lung cancers	38,523	2,328	11 %
Total (all causes)	360,700	23,373	100 %
Ozone			
Total (all COPD)	8,865	772	100 %

Table 4. Estimated impacts in 2010 in the European Union and the UK¹⁵

O ₃ effects	Units	EU	UK
Mortality	Premature deaths	23,507	1,371
Respiratory hospital admissions	Cases	19,117	1,368
Cardiovascular hospital admissions	Cases	86,279	2,678
Minor restricted activity days	Days	108,845,740	6,662,683
PM_{2.5} effects			
Mortality	Life-years lost	4,030,653*	327,799*
Mortality	Premature deaths	379,420*	30,018*
Infant mortality	Premature deaths	777	70
Chronic bronchitis	Cases	316,685	25,582
Bronchitis in children aged 6-12	Cases	1,068,990	102,386
Respiratory hospital admissions	Cases	142,243	11,652
Cardiac hospital admissions	Cases	108,989	4,523
Restricted activity days	Days	436,351,761	40,809,466
Asthma symptom days in children	Days	11,290,673	1,171,559
Lost working days	Days	121,378,612	6,097,215

Every breath we take

Mortality Impact

- 1000 – 1400 deaths per year in Wales can be attributed to air pollution (Huw Brunt PHW)
- People from most deprived communities are impacted the most

Saved to this PC

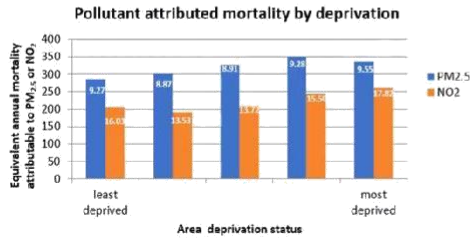
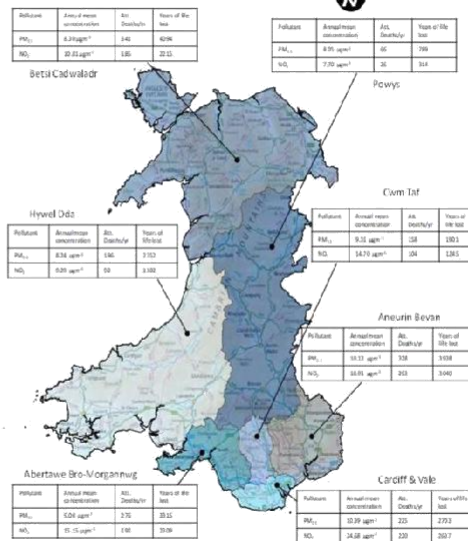

Figure 1
Pollutant attributed mortality across Health Boards in Wales

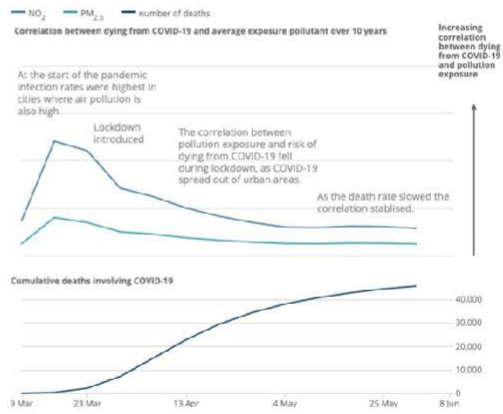
Mae tlodi yn ffactor pwysig yn y cyd-destun hwn, ac ni ddylid ei ddiystyru.

Impact of Air Pollution on Covid-19

Saved to this PC

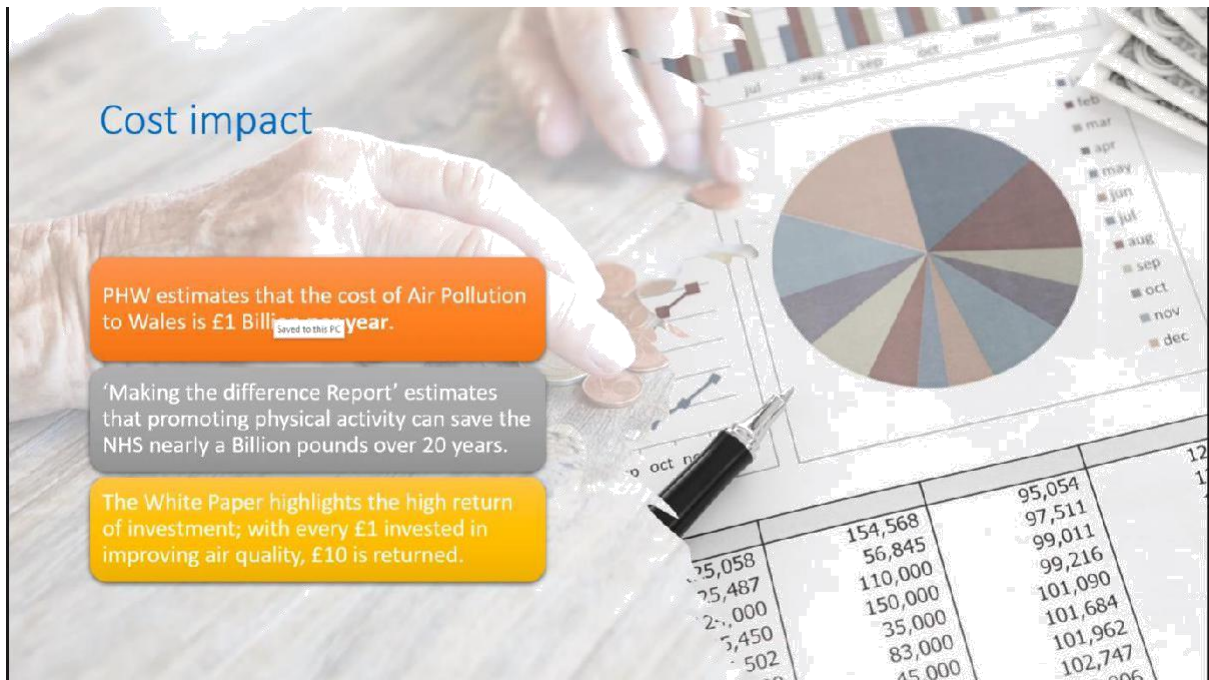
Polluted areas initially had higher rates of COVID-19 deaths, but this trend decreased as the death toll rose

Correlation between COVID-19 deaths in England and 10-year exposure to nitrogen dioxide (NO₂) and fine particulate matter (PM_{2.5})

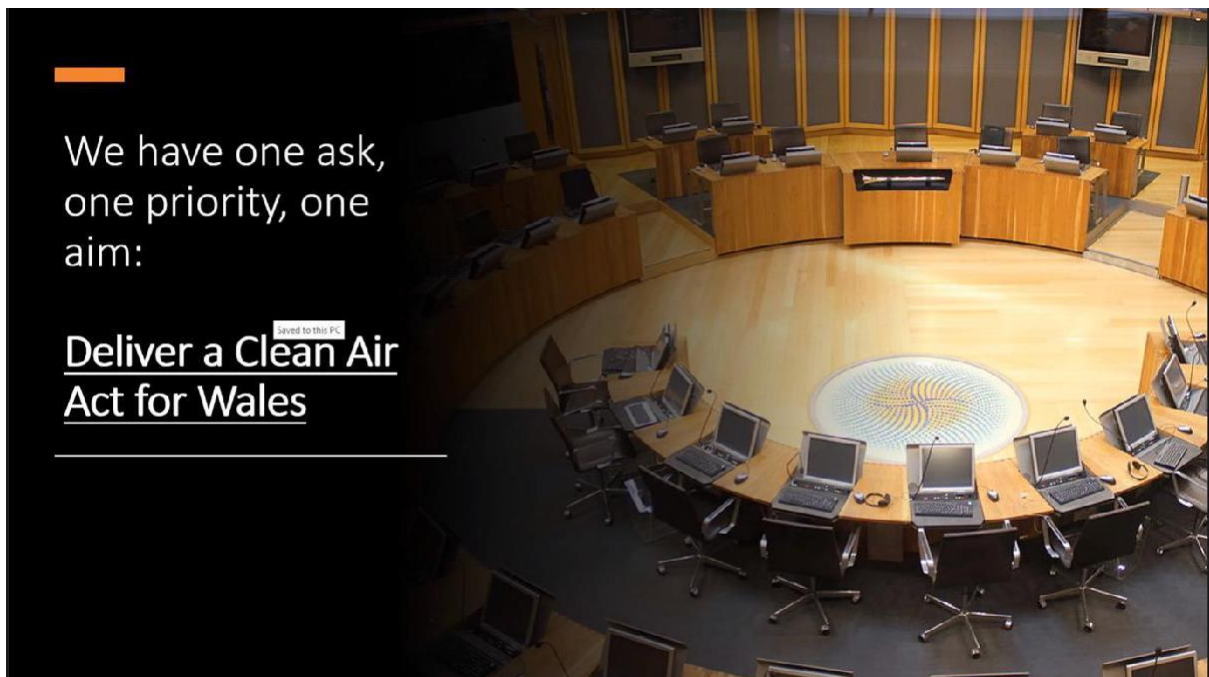

Source: Office for National Statistics – Coronavirus and the effect of air pollution on mortality in England

Mae'r graff hwn yn dangos y gydberthynas rhwng llygredd aer a marwolaethau COVID-19 yn ystod y don gyntaf o'r clefyd. Mae cyfraddau marwolaethau COVID-19 yn llawer uwch mewn ardaloedd lle mae llygredd aer ar ei uchaf.

Enillion o fuddsoddiadau.

Un gofyniad: sicrhau Deddf Aer Glân i Gymru

1. New Legal Framework

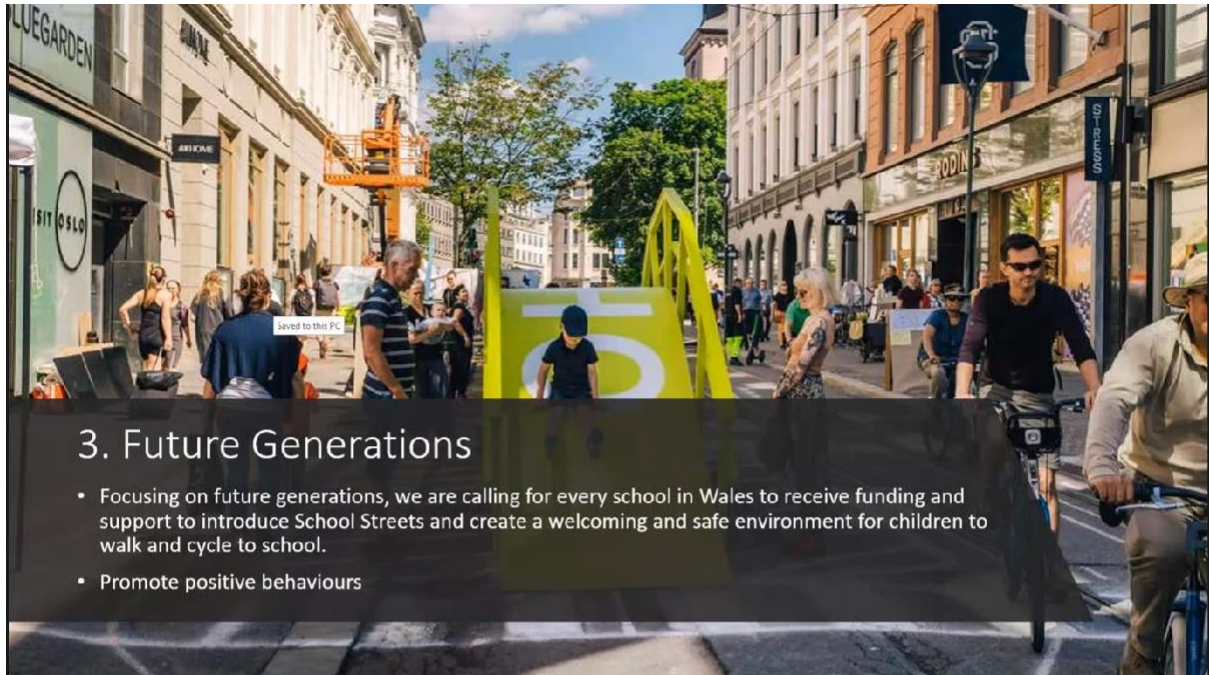
- Introduce a new Clean Air Act for Wales which commits to tackling air pollution as a public health imperative.
- Right to breathe – WHO targets
- Statutory air quality strategy every five years
- Independent monitoring and assessment board

2. Statutory Duty & Monitoring

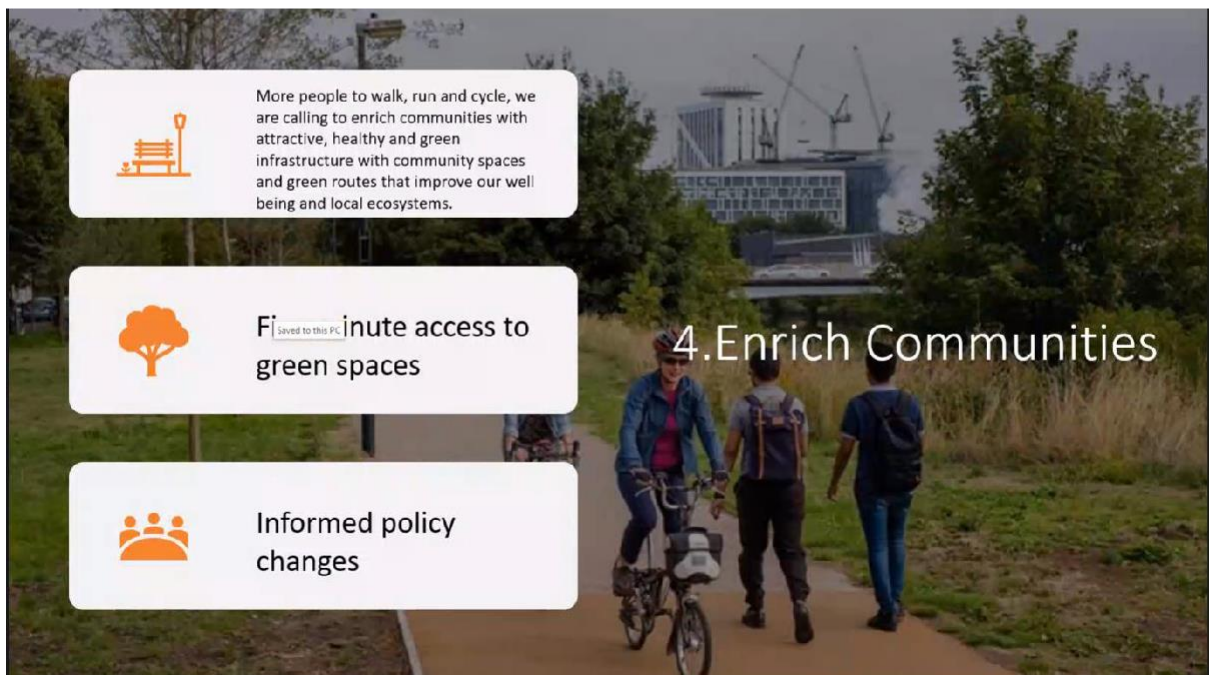
With the support of a Clean Air Fund, we are calling for a statutory duty on local authorities to increase monitoring and assessment of air pollution appropriately.

Mae gwaith monitro yn amrywio o le i le.

3. Future Generations

- Focusing on future generations, we are calling for every school in Wales to receive funding and support to introduce School Streets and create a welcoming and safe environment for children to walk and cycle to school.
- Promote positive behaviours

More people to walk, run and cycle, we are calling to enrich communities with attractive, healthy and green infrastructure with community spaces and green routes that improve our well being and local ecosystems.

Five minute access to green spaces

Informed policy changes

4. Enrich Communities

5. Modal Shift

- By discouraging the use of the most polluting vehicles on our roads for better alternatives
- Targeted support to trade in diesel and petrol vehicles for their alternative electric/hybrid versions and encourage a modal shift from car/van use to bicycles, e-bikes, e-cargo bikes and e-car sharing clubs. Charging network which doesn't clutter active travel routes
- Support for demand-responsive community transport, electric car and bike-sharing schemes and active travel-friendly neighbourhoods which repurpose car parks as community spaces and discourage vehicle traffic.

I will support introducing a Clean Air Act for Wales in 2021

Saved to this PC

Play your part,
become a
healthy air
champion

- We are calling for you to become our champion, Wales' champion to keep our hills green and our lungs clean.
- By signing this pledge, you are calling for our Senedd to enact a new Clean Air Act for Wales, to empower generations to make healthier, better choices in their everyday lives, that not only support their community but the local economy too.
- Stand with us and become one of the voices for change, a **healthy air champion**.

Joseph: Rydym yn gobeithio y gallwn weithio gyda phob un ohonoch wrth gyflawni'r Ddeddf Aer Glân hon, a sicrhau bod Cymru yn achub y blaen.

Sesiwn holi ac ateb

Dan arweiniad y Cadeirydd, cafwyd cyfraniadau gan Jenny Rathbone AS, Neil Lewis, Delyth Jewell AS a Heledd Fychan AS.

Codwyd y pwyntiau a ganlyn:

- Mynegwyd pryder ynghylch trefn y ddeddfwriaeth yr bydd angen ei phasio eleni. Yn benodol, nodwyd bod ail-reoleiddio'r diwydiant bysiau yn flaenoriaeth o ran cymhwyso Deddf Aer Glân yn effeithiol yn y dyfodol.
- Cafwyd cwestiwn technegol ynghylch faint o PM_{2.5} a allyrrir o deiars ar Stryd y Castell o gymharu â cheir diesel a phetrol. Ymatebodd yr Athro Paul Lewis: mae traul brêciau a theiars yn berthnasol ar gyfer PM₁₀ uwch. Mae PM_{2.5} yn ganran fach o gludiant cyffredinol (er bod hyn dal yn arwyddocaol), ac mae amodau'r tywydd yn ddylanwadol o ran pa mor hir y mae hyn yn para.
- Mynegwyd optimistiaeth mewn perthynas â'r Ddeddf Aer Glân. Tynnwyd sylw at y ffaith bod gan Gymru gyfle posibl i arwain cyfnod o ailadeiladu gwyrdd ac ecogyfeillgar yn dilyn pandemig byd-eang.
- Tynnwyd sylw at yr awydd i ddiwygio, megis galwadau am newidiadau parthed adolygu rhwydweithiau trafnidiaeth lleol a chysylltiadau lleol at ddibenion lleihau'r defnydd o geir.
- Mynegwyd pryder ynghylch cynlluniau datblygu lleol. Nodwyd bod cynlluniau datblygu lleol yn para 10 mlynedd, ac yn absenoldeb Deddf Aer Glân, gallai cynghorau achosi effeithiau negyddol hirdymor po hiraf nad ydynt yn ystyried y ddeddfwriaeth hon, ac yn enwedig, ffyrdd glanach a gwyrddach o feddwl a fydd yn effeithio ar genedlaethau'r dyfodol.
- Cynigiwyd mai'r ffordd orau i sicrhau bod cynghorau yn rhoi ystyriaeth i'r Ddeddf yw sicrhau bod y Bil yn cael ei gyflwyno yn y Senedd cyn gynted â phosibl. Yna, dylid ceisio cyngor Gweinidogol ynghylch a oes gofyn i gynlluniau datblygu lleol roi ystyriaeth i ddeddfwriaeth arfaethedig fel y Bil Aer Glân (Cymru) wrth iddynt gael eu llunio.

Cadeirydd – Rwy'n mynd i ddefnyddio fy statws fel Cadeirydd i aildrefnu'r agenda. Gan mai hwn yw cyfarfod cyntaf y Grŵp Trawsbleidiol yn ystod y tymor hwn, rwy'n teimlo y byddai'n gwneud synnwyr inni gael llun teulu. Byddwn yn gwneud dwy fersiwn – un fersiwn yn cynnwys pawb sy'n bresennol heddiw, a fersiwn arall ar gyfer ein cydweithwyr. Felly, dylai pob person sydd am fod yn y llun droi ei gamera ymlaen, a bydd Mathew yn gwneud y gweddi.

Mathew – Byddaf yn cyfri i lawr o dri: Tri, dau, un – 'Caws': (Ailadrodd y broses ar gyfer aelodau)

4. **Cynllunio ar gyfer y dyfodol** – Nodau a diben y Grŵp Trawsbleidiol, cynigion ar gyfer agendâu cyfarfodydd yn y dyfodol (siaradwyr ac ati) a dyddiad y cyfarfod nesaf.

Diben y Grŵp Trawsbleidiol blaenorol oedd: 'Sicrhau cefnogaeth wleidyddol ar gyfer deddf aer glân i Gymru.'

Future planning – Aims and purpose of the CPG, proposals for agendas of future meetings (speakers etc) and next meeting date?

Previous CPG's purpose: 'Secure political support to deliver a Clean Air Act for Wales'

Cadeirydd: Un eitem yw nod a diben y Grŵp Trawsbleidiol a dyddiadau'r cyfarfodydd nesaf. Os wnawn ni droi at ddiben y Grŵp Trawsbleidiol – **Cadeirydd** yn darllen y diben blaenorol.

A ydym yn fodlon mai'r diben hwn ddylai barhau fel diben diffiniol y Grŵp Trawsbleidiol? Os byddwn yn cyflawni'r diben hwn, mae'n bosibl y bydd gofyn inni ailedrych ar y diben a thrafod pethau eraill. Beth yw eich teimladau am hynny?

- HAC** – cefnogi ailddefnyddio'r diben blaenorol.
- Llyr ap Gruffydd AS** – Dim problem gyda'r geiriad, er bod posibilrwydd y gallem gael Deddf Aer Glân nad oes ganddi ddannedd yn y pen draw. A ddylem ddweud ein bod am gael 'Deddf Aer Glân gadarn', neu a ddylem ddweud ein bod am gael 'Deddf Aer Glân gadarn i Gymru'?

Cadeirydd – Gallaf weld cwpl o bobl yn amneidio, ac felly gallem wneud cwpl o fân newidiadau. Mathew, gwelaf dy fod wedi codi dy law.

Mathew – Diolch, Gadeirydd. Gan fod yn rhaid inni gytuno ar y mater hwn er mwyn cyflwyno'r papurau, a gaf i awgrymu ein bod yn trafod y mater hwn dros e-bost gyda'r Aelodau?

Cadeirydd – Wyt ti'n fodlon, Llyr?

Llyr ap Gruffydd MS – Rwy'n fodlon.

Cadeirydd: Cyfarfodydd ac eitemau agenda ar gyfer y dyfodol - Llyr?

Llyr ap Gruffydd AS – Hoffwn archwilio effaith bosibl deddfwriaeth ar ddiwydiant. Gan edrych ar y Waun yn fy ardal i, mae'r dref honno wedi dioddef yn fawr yn sgil diffyg aer glân. Er ein bod yn dymuno cael deddfwriaeth, dylem adolygu'r effaith ar ddiwydiant a chael trafodaethau gyda chynrychiolwyr ar yr hyn y bydd disgwyl iddynt ei wneud mewn ymateb. Mae egwyddorion yn dda, ond mae angen inni weithio gyda nhw.

Cadeirydd – Cytuno. Delyth?

Delyth Jewell AS – Yn sgil yr hyn a godwyd gan Jenny ac a drafodwyd yn dilyn hynny, byddwn yn croesawu eitem ar drafnidiaeth gyhoeddus a thrafodaeth ynghylch y rhwystrau sydd ynghlwm wrth symud yr agenda yn ei blaen er mwyn ddeddfu yn y maes hwn.

Cadeirydd – Credaf y byddai'n syniad da gweld a oes gennym ni gyfle i ofyn i'r Gweinidog ddod i un o gyfarfodydd y grŵp yn gynnar yn y broses. Efallai y gallai'r Grŵp Trawsbleidiol ysgrifennu at y Gweinidog yn ei gwahodd i'r grŵp?

Joseph – Rydym wedi ysgrifennu ar ran HAC hefyd i ofyn am y posibilrwydd y gall y Gweinidog ddod i gyfarfod y Grŵp Trawsbleidiol. Byddem yn gobeithio y byddai hynny'n digwydd yn gynt yn hytrach nag yn hwyrach.

Efallai y gallem ofyn i'r Gweinidog ddod i'r cyfarfod nesaf, a allai gael ei gynnal ym mis Hydref neu ddiwedd mis Medi. Braf fyddai croesawu'r Gweinidog i'r cyfarfod hwnnw a chael arweiniad ynghylch y datganiad deddfwriaethol, gyda Julie neu Lee yn siarad am hynny. Yn ogystal, gallem ofyn i'n cydweithwyr yn y gwasanaeth sifil am ddadansoddiad o'r ymgynghoriad ar y Papur Gwyn hefyd – gallai hwnnw fod yn gyfarfod agoriadol da.

Mathew – Byddai'n dda cael diweddariad hefyd ynghylch y data a'r monitro sy'n berthnasol i lygredd aer yng Nghymru. Yr Athro Paul Lewis, gwnaethom siarad cyn y cyfarfod, ac rwyf yn sicr y byddech yn croesawu'r cyfle i wneud hynny yn y cyfarfod nesaf.

Yr Athro Lewis – Byddwn yn croesawu hynny. Dylai'r data fod wedi cael eu diweddarau yn ysgrifenedig erbyn hynny.

Cadeirydd – A ydym yn bwriadu cael cyfarfod tua 4-5 wythnos cyn toriad y Senedd? A fyddai'r amseru yn well pan fyddwn yn dychwelyd?

A fyddai modd i aelodau gael cyfarfod cyn y toriad, gan gymryd amserlenni i ystyriaeth, wrth gwrs? Dyna pam yr oeddem am gael y cyfarfod a sefydlu'r grŵp yn gynnar, ac yna trefnu agendâu dros dro gyda'i gilydd. Y peth pwysig yw bod y grŵp wedi'i sefydlu ac wedi dechrau trafod y maes gwaith hynod bwysig hwn. Felly, a ddylem wneud trefniadau yn gynnar yn yr hydref?

A yw pawb yn cytuno? Diolch, felly, i bawb am eu presenoldeb ac i'r rhai a drefnodd y cyfarfod. Byddwn yn rhannu cofnodion y cyfarfod hwn cyn y cyfarfod nesaf ac yn trefnu dyddiad cyfarfod nesaf y grŵp drwy e-bost, yn ogystal â'i ddiben.

Daeth y cyfarfod i ben.

Camau i'w cymryd:

1. Cyflwyno papurau i'r Swyddfa Gyflwyno
2. Anfon e-byst at Aelodau o'r Senedd at ddibenion cytuno ar ddiben y Grŵp
3. Anfon cofnodion y cyfarfod blaenorol cyn y cyfarfod nesaf
4. Trefnu amser a dyddiad y cyfarfod nesaf, gyda phynciau yn deillio o'r eitemau agenda sy'n cael eu trafod.